

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פרשת מקץ

כח' כסלו תשע"ח

הפטרה: רני ושמחי בת ציון

שבת חנוכה

מברכים ראש חודש טבת שיחול ביום שני ושלישי
המולד ביום שני בשעה 13:41 דקות וחלק אחד
סדר הדלקת נרות חנוכה

יציאת השבת ר"ת 17:35

גיליון 460

יציאת השבת:

17:16

ירושלים: 17:17

כניסת השבת:

16:05

ירושלים: 16:02

כאפרים וכמנשה

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

פרשת מקץ לעולם נקראת בחנוכה. חז"ל דרשו על הפסוק: "ויהי מקץ שנתיים ימים" - קץ שם לחשך, (איוב פרק כח, ג). מה הקשר בין שני הפסוקים? האם רק המילה 'קץ'? נוכל להבין את הדבר מן המסופר בהמשך על מנשה ואפרים, שמות בני יוסף מבטאים את מה שעבר על יוסף במצרים. תחילה וראש מנשה: 'כי נשני אלוקים את כל עמלי ואת כל בית אבי'. מנשה מלשון נשיה ושכחה, יוסף עצמו נשכח במצרים, עזוב ממשפחתו ומעברו. ואפרים: 'כי הפרני אלוקים בארץ עוניי'. בתוך כל אותו הריחוק והניכור, מכיר יוסף כי ה' הוא אשר הפרה אותו, לשום לו שארית ואחרית טובה.

בשני המקרים מייחס יוסף את הפעולות לאלוקים! גם זו של השכחה וגם זו של ההפריה. אותה ידיעה היא זו המלווה את יוסף במשך כל ימי חייו במצרים. 'וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו' – שהיה שם שמים שגור על פיו. גם בהיותו בודד בארץ נוכריה ועל אף הנסיבות שהביאוהו לשם, שאחיו מוכרים אותו, הוא אינו בועט בדתו ובאמונתו, להפך הוא מתחזק בהם ורואה בהם את יד ההשגחה העליונה.

שמות בניו של יוסף מבטאים את אמונתו הגדולה ודבקתו בדרך ה' אפילו במצרים. בכך נוכל להבין את נוסח לשון ההודעה שמבשרת על פי המדרש, שרח בת אשר ליעקב: "עוד יוסף חי מלך במצרים, ושני בנים לו מנשה ואפרים". שמות בניו של יוסף מגלים כי יוסף נשאר צדיק גם במצרים, על אף שהגיע למעמד של מלך. חנוכה הוא האור המאיר מתוך חשכת יוון, ואנו מתפללים להשפעת אור זה גם בימינו, בבחינת הניסים שנעשו לאבותינו בימים ההם ובזמן הזה...

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוזקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

הלכות חנוכה בערב שבת ובצאת השבת

א. בערב שבת מדליקים נר חנוכה תחילה, ואחר כך נר שבת, ודי בהדלקת נר אחד של חנוכה תחילה, ובעודו ממשיך להדליק שאר הנרות, תוכל האשה לברך ולהדליק נרות שבת, ואינה צריכה להמתין עד שיסיים הדלקת כל הנרות. ויזהר לשים את הנרות במקום מתאים מערב שבת, באופן שלא תכבה אותם הרוח בליל שבת בעת פתיחת וסגירת הדלת. נוהגים שלא לומר "במה מדליקין" בערב שבת חנוכה.

ב. בערב שבת צריך לתת שמן בנרות החנוכה שיעור שידלקו חצי שעה אחר צאת הכוכבים של ליל שבת, ולכן לא יקדימו ההדלקה בנרות שבת בערב שבת חנוכה, כמו שיש נוהגים בכל ערבי שבתות, אלא ידליקו נרות חנוכה כרבע שעה לפני השקיעה, לאחר שיתנו שמן בנרות חנוכה שיעור שידלקו לכל הפחות שעה אחת.

ואם אין הנרות יכולים להכיל שמן בכמות רבה כל כך, או שנר השעוה קטן, ולא יספיק לדלוק כשיעור שעה, יש אומרים שאין יוצאים בזה ידי חובה, וגם יש בזה חשש ברכה לבטלה, ולכן צריך שלפחות באחד מהנרות יהיה השיעור הנ"ל. ואם אי אפשר בלאו הכי ידליק בלי ברכה. ורק אם יש לו על כל פנים נר אחד שידלק כשיעור שעה אחת, ידליק בברכה.

ג. צריך להדליק נרות החנוכה במקום הנחתם. ואם בעל הבית חולה, אינו רשאי להדליקה סמוך למיטתו, ואחר כך יעבירוה למקומה, אלא יצווה לאחד מבני ביתו, שיברך וידליק, ויוצא ידי חובה.

ד. צריך שיתן שמן בנרות חנוכה כשיעור שידלקו לפחות חצי שעה. וכן, אם מדליק נר שעוה, צריך שיהיה בו כשיעור הנ"ל. ואם הדליק בנר שהוא קטן משיעור הנזכר, אפילו אם הוא הוסיף אחר כך שמן כשיעור, לא יצא ידי חובה, מפני שצריך להיות שמן כשיעור הדרוש לפי הדין בעת ההדלקה, שההדלקה עושה מצווה.

לכן, על כל אדם שבא להדליק נר חנוכה, להסתכל ולבדוק היטב בנרות החנוכה, ועיניו יחזו ויבחזו אם יש שמן מספיק לשיעור חצי שעה, כי קורה לפעמים שלא נתן שמן מספיק בנרות, או שנשפך ממנו על ידי דחיפה או מקרה אחר. ורק אחר שיהיה נוכח שיש שמן שיעור הנ"ל, יברך ברכות ההדלקה וידליק.

ה. טוב לחנך את בניו הקטנים שהגיעו לחינוך, בהדלקת נרות ההידור שבכל ערב. אבל אם לא הגיעו לחינוך, אין לתת להם להדליק בנרות החנוכה שהוא יוצא בה. ונר השמש מותר להדליקו אפילו על ידי ילד קטן שלא הגיע לחינוך, הואיל ואין בו שום קדושה.

ו. במוצאי שבת מדליקים בבית הכנסת נר חנוכה תחילה, ואחר כך מבדילים. ובבית מבדילים תחילה ואחר כך מדליקים נר חנוכה.

הדלקה עושה מצווה או הנחה עושה מצווה?

ברוך אתה ה' להדליק נר חנוכה. הנה ידוע, שעיקר עבודת האדם בתפלה ובתורה ובמצוות להתלהב נפשו ולבו לה' באהבה ותשוקה נפלאה על ידי התבוננות בגדלות ה' בהעמקת הדעת או בתלהב נפשו לה' בעריבות, מתיקות, ידידות כו'. וכמו שידוע בענין שמחה של מצווה שהעיקר לעשות כל מצווה ומצווה באהבה ותשוקה גדולה ובהתלהבות עצומה. וזהו פירוש הברכה ברוך אתה ה' וכו' להדליק וכו', שאנו מברכים ומשבחים לה' אשר בחר בנו לעם סגולתו לעשות מצותיו בהדלקה ובהתלהבות עצומה כשלהבת העולה מאליה. אמנם לפעמים כאשר נתטמטם לבו ושכלו של אדם אי אפשר לו לעשות המצווה בהתלהבות ותשוקה. בשביל זה לא ימנע חס ושלום מלעשות המצווה אלא יעשה המצווה בהנחה גם בלי התלהבות...

ובזה מובן הפלוגתא [המחלוקת] שבין שני מאן דאמרי (שבת כב, ב): "חד אמר הדלקה עושה מצווה וחד אמר הנחה עושה מצווה". ובאמת אלו ואלו דברי אלקים חיים... כי מאן דאמר [מי שאמר] 'הדלקה עושה מצווה', פירוש, שלכתחילה צריך האדם לעשות המצווה בהדלקה ובהתלהבות בתשוקה נפלאה. ומאן דאמר 'הנחה עושה מצווה', פירוש, לפעמים כאשר נופל ממדרגתו ואין לו מוחין דגדלות לא ימנע מלעשות המצווה חס ושלום אלא יעשה בהנחה, פירוש, גם בלי התלהבות.

(קדושת לוי - פירושי אגדות)

מעוז צור

מעוז צור ישועתי, לך נאח לשבח. תכון בית תפלת, ושם תודה נזבח. לעת תכין מטבח, מוצר המנבח. אז אגמר, בשיר מזמור. חנכת המזבח:

רעות שבעה נפשי. בגון פחי כלה. חיי מררו בקשי. בשעבוד מלכות עגלה. ובדוד הגדולה. הוציא את הסגלה. חיל פרעה וכל זרעו ירדו כאבן במצולה:

דביר קדשו הביאני. וגם שם לא שקטתי. ובא נוגש והגלני. פי זרים עבדתי. וזין רעל מסכתי. כמעט שעברתי. קץ בבל. זרבבל. לקץ שבעים נושעתי:

פרות קומת ברוש בקש אגני בן המדתא. ונהיתה לו לפח ולמוקש וגאותו נשבתה. ראש ימיני נשאת. ואזיב שמו מחית. רב בניו וקנניו על העץ תלית:

יגנים נקבצו עלי. אזי בימי חשמנים. ופרצו חומות מגדלי. וטמאו כל השמנים. ומנותר קנקנים. נעשה גם לשושנים. בני בינה. ימי שמונה. קבעו שיר ורגנים:

חשוף זרוע קדשך. וקרוב קץ הושועה. נקם נקמת עבדיך. מאמה הרשעה. פי ארכה השעה. ואין קץ לימי הרעה. דחה אדמו. בצל צלמון. הקם לנו רועים שבעה:

סדר הדלקת נר חנוכה

לְשֵׁם יְחִיד קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא וְשִׁכְנֵתָהּ, בְּדַחֲלִיו וְדַחֲלִימוֹ, וְדַחֲלִימוֹ וְדַחֲלִי, לְיַחְדָּא שְׁם יו"ד בְּנֵי בְנֵי ק"י
 בִּיחּוּדָא שְׁלִים (יְהוּדִיָּה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְקַנֵּם מִצְוֹת הַדְּלָקַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה כְּמוֹ
 שֶׁתִּקְנֵנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָהּ, עִם כָּל הַמִּצְוֹת הַקְּלוּלוֹת בָּהּ, לְתַקֵּן אֶת שְׂרָשָׁהּ בְּמִקּוֹם עֲלִיּוֹן. לַעֲשׂוֹת נֶחֱת
 רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רִצּוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וְנַעֲלֶה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ פָּאֵלוֹ כְּנֻנוֹ בְּכָל הַפְּנוּת הָרְאוּיוֹת לְכָנוּ בְּמַצְנָה זוֹ. וְיִהְיֶה נֶעֱם
 אֲדָנֵינוּ אֵלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהּ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ ה'הו', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ

בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ ה'הו', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נְסִים

לְאַבּוֹתֵינוּ בְּיָמִים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה:

בלילה הראשון מברך גם ברכה זו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ ה'הו', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֲדָשׁ וּקִיּוֹנוֹ

וְהַגִּיעָנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה:

לאחר שהדליק נר החיוב יאמר:

הַנֵּרוֹת הָלְלוּ אֲנַחְנוּ מִדְּלִיקוֹן. עַל הַנְּסִים, וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת, וְעַל הַנִּפְלְאוֹת, שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבּוֹתֵינוּ, עַל יְדֵי כַּהֲנֵיךְ
הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה הַנֵּרוֹת הָלְלוּ קִדְשֵׁנוּ, וְאִין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, אֲלֵא לְרְאוּתָם
בְּלִבָּךְ, כְּדֵי לְהוֹדוֹת לְשִׁמְךָ עַל נְסִיד וְנִפְלְאוֹתֶיךָ וְיִשׁוּעוֹתֶיךָ:

מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אֲרוּמָקָה יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי, וְלֹא שִׁמַּחְתָּ אִיבִי לִי: יְהוָה אֱלֹהֵי, שְׁוַעֲתִי
אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: יְהוָה הַעֲלִיתָ מִן שָׁאוֹל נַפְשִׁי, חַיִּיתֵנִי מִיָּד מִיָּד בּוֹר: זָמְרוּ לִי יְהוָה חֲסִידֶיךָ, וְהוֹדוּ לְזִכְרֵךְ קִדְשֵׁנוּ:
כִּי רָגַע בְּאִפּוֹ חַיִּים בְּרָצוֹנוֹ, בְּעָרֵב יָלִין כִּי וּלְבַקֵּר רָגָה: וְאֲנִי אֶמְרָתִי בְּשִׁלְוִי, בַּל אֲמוּט לְעוֹלָם: יְהוָה בְּרָצוֹנָךְ
הַעֲמַדְתָּה לְהַרְרִי עוֹ, הַסִּפְרָתָה פִּנְיָה חַיִּיתִי נִבְהֵל: אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא, וְאֵל אֲדֹנִי אֶתְחַנֵּן: מִה בָּצַע בְּדַמִּי
בְּרִדְתִּי אֶל שַׁחַת, הִיּוֹדֶךָ עֶפֶר הַנִּיגִיד אֶמְתַּךְ: שְׁמַע יְהוָה וְחַנּוּנִי, יְהוָה הִיָּה עֲזוֹר לִי: הַפְּכֶתָ מִסְּפָדִי לְמַחֲוֹל לִי,
פִּתַּחְתָּ שָׁקִי, וַתִּפְתָּחֵנִי שְׁמִיחָה: לִמְעַן וְיִמְרָךְ כְּבוֹד וְלֹא יִדָּם, יְהוָה אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אוֹדְךָ:
 (נוהגים לשיר 'מעוז צור', מופיע בעמוד הקודם).

לעילוי נשמות אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאח ציטרון, שרה בת שמחה, מרים יהודה, ציפורה ויהושע לוי, ביבה אלימלך, ישי הלוי, עזר בן עישה, תקוה בת עזיזה, אלגרה בת ג'אן,
 מוֹלָה בַּת עֲנָנָה, אֲבִרָה בֶן רַחֵל, הָרָאֵל בֶּן אֲבִיגַיִל, יְהוּדָה גִּלְרָה, אִילָנָה בַּת סִלְחָה, יִשִּׁי רַחֵל לִוִי, חַנָּה בַּת זוֹרָה, מִיטָל מוֹרִיָּה אֲדִירֵי הִ"ו.
להחזרת נעדרים צ"ל ושמיי ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כין, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו.
לעילוי נשמות: הגר"ע יוסף זצוק"ל, הגר"מ אליהו זצוק"ל, רבי מסעוד מלול זצ"ל, רבי יצחק שושן זצ"ל, רבי יעקב שושן, הרב שלמה צורף, יונה יונה, סופר מנחם,
 אליאור קדושים, הרב אברהם צוקרמן, יצחק עמדיה, נדיר נחום, נסים סקן, רובי צעדי, יצחק בן מוֹל מוֹרִיָּה, מרדכי ומשה מוֹרִיָּה, ישראל אברהם נתן, ראובן אלון בן
 נוסיה, יצחק ועמרם אטיאס, ר' חיים אוֹחֻטְנוֹה, לוי יצחק אַמְדִּירִי, אורן מוֹעֵלֶם, אליהו מוֹטִיס, דוד חג"בי, דוד גרוסברג, יואל דללי, עמוס דמרי, סימנטוב משה יהודה,
 ישראל בן גמור, רבי דוד הכהן, ישראל בן שושנה, נעים משה, אהרן מוֹרִיָּה, יצחק ושמחה אילח, נסים וסליקה שושן, יצחק ולאח אַסְמֶרֶנוֹ, נדירה שמעון, מנירה לוי,
 אסתר בת תורא, אסתר חוד, חנה יצחק, דניס פוסק, אליהו בת פריחה, תרצה זיסון, אסתר בת זוֹרָה, אסתר וענבר נחום, מרים ועננה, עזיזה עמוס, רות יעקב, חיה רחל לוי,
 נעמה בת מנחם, זוֹרָה בת חַנָּה, עליזה סקן, שרה אוליאל, יחבד ועקמן, עישה דוד, ברכה סופר, רותי אנטל, סבטלה בת אולגה, אסתר איבגי, כמסיה דידי,
 ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רזה, רפאל פריצי, וציעילה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.
 לע"נ: החייל לירון יהודה, סימנטוב משה יהודה, אוסיף ברום, יוסף כהן, אליהו ומוֹל תורג'מן זצ"ל.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה